

יוני 2020

תא"ל מוטי ברדגן – מפקדו העשירי של חיל הקשר, האלקטרוניקה והמחשבים

מאת: אליים (בדימוס) דניאל רוזן

נולד בשנת 1938 בירושלים. בוגר המחזור השני של בית הספר המקצועי לטכנאי בוק במשרד הדואר. התגייס לצה"ל בשנת 1956. בוגר קורס קציני קשר בשנת 1957. שירת כקצין קשר חטיבתי בחטיבת השריון 7, בחטיבת השריון 200 (במלחמת ששת הימים) ובחטיבת הבקעה (במלחמת ההתשה). שירת כקצין קשר אוגדתי באוגדה 210 במלחמת יום הכיפורים, שירת כמקשא"פ מרכז, מקשא"פ צפון, רמ"ח אג"ם במקשר"ר וסגן קשר"ר. עלה לדרגת תא"ל ומונה לקצין קשר ואלקטרוניקה ראשי בספטמבר 1982 ושירת בתפקיד זה עד ספטמבר 1986. נטל חלק פעיל בהקמת העמותה להנצחת חיל הקשר והתקשוב בשנת 1982 ומכהן מאז כיו"ר העמותה. נבחר בשנת 2007 לסגן יו"ר 'צוות', ארגון גמלאי צה"ל, ובשנת 2016 ליו"ר 'צוות'.

בוגר קורס לוחמה זעירה, קורס קציני קשר מתקדם (בהצטיינות), קורס מפקדי אוגדות והמכללה לביטחון לאומי.

תא"ל מוטי ברדגן (ברדוגו) עלה לדרגת תא"ל ומונה כקצין קשר ואלקטרוניקה ראשי בספטמבר 1982, לאחר מלחמת שלום הגליל, ושירת בתפקיד זה עד ספטמבר 1986.

מוטי ברדגן עבר סדרה ממושכת של תפקידים בחיל. הוא החל את דרכו כטכנאי צ"ן בגדוד קשר מטכ"ל, עבר קורס קצינים בשנת 1957, שירת כקצין שלישי בפלוגת הקשר החטיבתית בחטיבת השריון 7, הדריך בקורס קציני קשר בבה"ד 7, שירת כקצין הדרכה וסמג"ד בגדוד קשר ארצי, מילא תפקיד קצין קשר חטיבתי בחטיבה 7 (אז – חטיבת השריון הסדירה היחידה בצה"ל) בשנים 1965-1966, בתקופת 'הקרב על המים'¹, חזר לבה"ד 7 כמפקד קורס קציני קשר. במלחמת ששת הימים שירת כקצין קשר חטיבתי בחטיבת השריון 200.² לאחר מלחמת ששת הימים, במהלך מלחמת ההתשה, מונה כקצין קשר חטיבתי ראשון בחטיבת הבקעה בפיקודו של אליים (לימים רב-אלוף) רפאל (רפול) איתן, עם הקמתה בשלהי שנת 1967 – תפקיד עם אתגרים ייחודיים, כולל הקמת קו המוצבים בבקעה, השתתפות בפיתוח תורת המרדפים, מתן קשר למרדפים והשתתפות במבצע 'תופתי' (פעולת כראמה, מרץ 1968).

בשנת 1969 קודם לתפקיד מקשא"פ מרכז בדרגת סא"ל (בתקופתו עבר הפיקוד ממחנה רמלה למצודת כפיר, מצפון לירושלים). במלחמת יום הכיפורים שירת כקצין קשר אוגדה 210 ברמת הגולן. לאחר המלחמה הועלה לדרגת אל"ם ושירת כמקשא"פ צפון (בתקופתו עבר הפיקוד ממחנה נצרת להר כנען), רמ"ח אג"ם במקשר"ר וסגן קשר"ר.

¹ 'הקרב על המים' בשנים 1964-1966 היה פעילות ישראלית לסיכול ניסיון סורי להטות את מקורות הירדן (נחל דן, בניאס וחצבאני), כך שלא יזרמו לירדן ההררי בשטח ישראל, אלא יעברו בתעלה מזרחית לכינרת אל הירמוך והירדן הדרומי.

² חטיבת שריון מילואים שפעלה בגזרה המרכזית בסיני, במסגרת אוגדה 31, הבקיעה את מערך השריון המצרי בגיבל לבני והשתלטה על מעברי הגידי והמיתלה.

תקופתו כקצין קשר ואלקטרוניקה ראשי לאחר מלחמת שלום הגליל התאפיינה במהלכים של מיסוד השליטה באזורים בשליטת צה"ל בלבנון.³ חזרה לכשירות לאחר המלחמה ויישום לקחי המלחמה. דגש מיוחד הושם על ביטחון קשר (בעיקר – הפעלת הצפנה בדרג הטקטי) והתמודדות עם מטענים מופעלים מרחוק ברדיו ('בר גביע'). התקופה התאפיינה בהגדלת סד"כ בשתי אוגדות, תחילת הצטיידות בחמ"ם (חימוש מונחה מדויק), קידום מערך הטנקים (הצטיידות בטנקי 'מרכבה') וחדוש מערך הארטילריה.

תקופתו התאפיינה בייצוב ומיסוד מערכות הקשר בלבנון, מיסוד תפעול מפקדות בכל הרמות (חטיבה, אוגדה וגיס), הקמה מחדש של מפקדות גיס ותרגולן, מיסוד טלפוניה אוטומטית בדרג הטקטי, כתחליף לטלפוניה ידנית ('אבן בוחן', מרכ-3614), הצטיידות במערכת קשר תג"ם חדישה ('בית היוצר'), יישום מערכות שליטה ובקרה ראשונות בתחום המבצעי ('אלומת קש', 'פולינוס', 'חישוק') ובתחום ניהול האש ('דברי דפוס'), הקמת מערכת 'אורות הבמה' ותחילת מעבר צה"ל מטלפרינטרים לדואר אלקטרוני, יישום מערכת לוחמה אלקטרונית מתקדמות ('דוד המלך') וקידום תשתיות תקשורת ספרתיות ('אבן יקרה').

התקופה אופיינה בשינויים מפליגים במערך תיבות הקשר, שינויים מהותיים במערך מקצועות חי"ק ומערך ההדרכה, הרחבה משמעותית בתפקידי נשים בחיל, ומאמץ מיוחד להכשרה ותרגול של מערך המילואים ומתן עדיפות למערכות הקשר והתשתיות בזרועות ובאגפי המטכ"ל.

במרץ 1982, כשלושה חודשים לפני מלחמת שלום הגליל, קיבל חיל הקשר והאלקטרוניקה סמכות חילית ואחריות בין-זרועית בתחום המחשבים, וחלק גדול מיחידות המחשוב הוכפפו מקצועית לחיל. באוקטובר 1982 שונה שם החיל לחיל הקשר, האלקטרוניקה והמחשבים והושקע מאמץ רב בקידום מערך המחשוב בדרך של שילוב מערך תקשורת מתקדם והקמת יישומים על בסיס שילוב המחשב המרכזי במיני-מחשבים סמוכים למשתמש הקצה, בצד קידום מתקני המחשב המרכזיים והרחבתם.

תא"ל ברדגן ייחס חשיבות מיוחדת לקשר עם משפחות חללי החיל ועם פצועי החיל ומשפחותיהם, והיה גורם מפתח באימוץ יוזמת יוצאי החיל והמשפחות השכולות והקמת אתר זיכרון לחללי החיל, אתר שוקק חיים שהוא בית למשפחות, משתתף בחיי החיל ומנציח את מורשת הנופלים בדרך של טיפוח חיי מעש והכשרה ופיתוח ושימור מורשת החיל לדורותיו. תא"ל מוטי ברדגן זכה להיות בין מניחי אבן הפינה לאתר ההנצחה בעיר המאמצת יהוד⁴ ב-28 במאי 1985. מאז הקמתה בשנת 1982 הוא מכהן כיו"ר העמותה להנצחת חללי חיל הקשר והתקשוב.

³ בספטמבר 1982 יצא צה"ל מביירות ונערך בהרי השוף. בספטמבר 1983 נערך צה"ל בקו נהר האוואלי. ביוני 1985 נערך צה"ל באזור הביטחון בדרום הלבנון.

⁴ לימים: יהוד-מונוסון.

קשר"ר, תא"ל מוטי ברזדגן, סוקר משמר כבוד בביקור בגדוד 'אמירים'

טקס סיום קורס קציני קשר בבה"ד 7

מימין לשמאל: קשר"ר תא"ל מוטי ברזדגן, הרמטכ"ל רביאלוף משה לוי, מפקד הבסיס אל"ים (לימים תא"ל) שלמה וקס

קשר"ר, תא"ל מוטי בר־דגן

ביקור שר הביטחון רא"ל (מיל') יצחק רבין בחיל הקשר, האלקטרוניקה והמחשבים
מימין לשמאל: מג"ד 'אמירים' סא"ל יצחק (איציק) קדם (מזרחי), מפקד בה"ד 7 אל"ם (לימים תא"ל) שלמה וקס,
סגן קשר"ר אל"ם (לימים תא"ל) בני מידן, שר הביטחון רא"ל (מיל') יצחק רבין, קשר"ר תא"ל מוטי ברדגן